

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พุทธศักราช 2555 – 2559 รัฐบาลได้กำหนดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม มีความรอบรู้ เท่าทัน มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมความรู้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคน ดังกล่าว มุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมี สมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนา ประเทศแบบยั่งยืน (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า 11-13) ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นใน การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4)

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความไทย เป็นเครื่องมือในการ ติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบ กิจธุระการงาน และการดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการ แสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ ก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนการนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความ มั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม

ประเพณี และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทย จึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์สืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอด (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 1) ภาษาไทยมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตความเป็นปึกแผ่น ของสังคมไทย คนไทยจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย ต้องทำความเข้าใจ ศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษาและฝึกฝนให้เกิดทักษะการฟัง การดู การพูด การอ่าน และการ เขียนภาษาไทย ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อนำไปใช้ใน การสื่อสาร การเรียนรู้ การแสวงหา ความรู้ การเสริมสร้าง ความเข้าใจอันดีต่อการสร้างความเป็นเอกภาพของชาติและ ความจรรโลงใจ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ, (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2549, หน้า 5)

การศึกษานอกโรงเรียนหรือการจัดการศึกษานอกระบบ จัดว่าเป็นการศึกษาที่ เข้าถึงประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การจัด เนื้อหาวิชาเรียนเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่นเดียวกับการ สอนภาษาไทยสำหรับการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีเนื้อหา สารระอันเป็นความรู้และทักษะฝึกการเขียน การอ่าน ตลอดจนการทำความเข้าใจกฎเกณฑ์ ของหลักภาษาและการใช้ภาษา เพื่อปรับหลักเกณฑ์ทางภาษามาใช้ในการเขียนและอ่านให้ ดียิ่งขึ้น ในด้านการเขียนจะต้องฝึกเขียนรูปแบบต่างๆ เพื่อฝึกเขียนติดต่อกับสื่อสารและเพื่อใช้ ในชีวิตประจำวัน ในด้านการอ่านจะต้องฝึกการอ่านเร็ว การอ่านในใจ การอ่านสำรวจ การอ่านวิเคราะห์ สังเคราะห์และฝึกการอ่านด้วยตนเอง ทั้งการอ่านออกเสียง บทร้อย กรอง อ่านในใจ บทอ่านเสริมบทเรียนและบทอ่านนอกเวลา การเรียนการสอนวิชา ภาษาไทยจึงมีความสำคัญมากเพราะเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ และนำความรู้ไป ใช้ให้เกิดคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข (สำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2555, หน้า 5)

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นของนักศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่างปี 2554 – 2555 ศูนย์การศึกษา ชุมชนตำบลซาง อยู่ที่ร้อยละ 51.44 และ 51.10 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ใน ระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่ม สารการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ทางศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกำหนด คือ ร้อยละ 60 (ศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนตำบลซาง, 2555, หน้า 35-38) เมื่อพิจารณาการจัดการเรียนการสอนที่ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งผู้วิจัย

ปฏิบัติงานสอนในปีการศึกษา 2555 นักศึกษาที่เข้ามาศึกษายังศูนย์การศึกษานอก มีอายุระหว่าง 17 – 35 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวนยางพารา ทำไร่ มั่นสำปะหลัง เป็นต้น นักศึกษาสามารถอ่านหนังสือได้ แต่ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เมื่อครูผู้สอนให้การบ้านก็ไม่ค่อยส่งงาน มาเรียนไม่ตรงเวลา ขาดความรับผิดชอบโดยเฉพาะในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หากพิจารณาถึงสาเหตุน่าจะเกิดจากบริบททางสังคม ซึ่งเป็นสังคมชนบทนักศึกษาต้องทำงานตามเรือกสวน ไร่ นา อีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญก็คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ที่ไม่สามารถทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ และเกิดองค์ความรู้ในวิชาที่เรียนได้ จึงส่งผลให้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ไม่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด ส่วนปัญหาที่นักศึกษาขาดความรับผิดชอบ น่าจะเกิดจากความเบื่อหน่าย เพราะกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ไม่เร้าความสนใจ บางกิจกรรมเป็นรูปแบบเดิม ไม่น่าสนใจให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ส่วนมากเป็นการบรรยายหรืออธิบาย ประกอบการสอนบนกระดานดำ ครูไม่มีการใช้สื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัย เทคนิค วิธีการสอนการสอนไม่หลากหลาย จึงไม่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะและความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์เท่าที่ควร ผลลัพธ์ที่ปรากฏออกมาจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะผลการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์ไม่เป็นที่น่าพอใจจึงทำให้นักศึกษาไม่สามารถที่จะทำความเข้าใจหรือเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้เรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกันได้

การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบชิปปา (CIPPA) หรือแบบประสาน 5 แนวคิดหลักที่พัฒนาโดย ทิศนา แคมมณี ภาควิชาประถมศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ทิศนา แคมมณี, 2553, หน้า 282-284) ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ โดยแนวคิดหลัก 5 แนวคิด โดยครูสามารถนำแนวคิดทั้ง 5 แนวคิด ดังกล่าวไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย การจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบชิปปา (CIPPA) ถือเป็นวิธีการสำคัญวิธีหนึ่งที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ตามที่สังคมต้องการ ซึ่งจะให้ความสำคัญกับผู้เรียนโดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองและพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างเต็มความสามารถ จากการทำผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองนั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจนสามารถสรุปความรู้ได้เอง การจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้แบบโมเดลซิปปา (CIPPA Model) เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และเน้นบทบาทผู้เรียนให้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นสำคัญ ดังที่ ทิศนา แคมมณี (2548, หน้า 113) ได้กล่าวว่า โมเดลซิปปา เป็นวิธีหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาศึกษา รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ นักศึกษาได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มศักยภาพ มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ จะทำให้มีความคิดสร้างสรรค์

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงพระราชทานให้คนไทยใช้เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้น จำเป็นต้องพัฒนาคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้ และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียบพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบ และระมัดระวังด้วยจิตสำนึกในศีลธรรม ส่วน “คุณธรรม” ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียรอันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และดำรงชีวิตอันจะนำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน เพื่อให้เกิดสมดุลในชีวิต ครอบครัว โรงเรียน ประเทศ โดยตั้งสมมุติฐานที่ว่า ทุกสิ่งอนิจจัง ทุกสิ่งเปลี่ยนแปลง ทั้งปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงมาจากนอกประเทศ กับในประเทศ นอกโรงเรียนกับในโรงเรียน นอกครอบครัวกับในครอบครัว แล้วทรงชี้ว่า เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง จะมีผลกระทบ 4 ด้านด้วยกัน คือ ด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และทางวัฒนธรรม ผลกระทบทางวัตถุอาจจะหมายถึงทางเศรษฐกิจทางการเงินก็ได้ ส่วนผลกระทบทางสังคม ให้นึกถึงความเข้มแข็งของโรงเรียนของท่าน ที่ไม่มีเด็กติดยาเสพติดเลย หมายถึงโรงเรียนที่มีคุณภาพ สังคมของโรงเรียนเข้มแข็ง หรือพูดถึงครอบครัว ครูที่ไม่มีหนี้เลย ก็หมายความว่าสังคมครอบครัวเข้มแข็ง ส่วนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนคือเรื่องความสะอาด ความมีวินัย เช่น การรักษาต้นไม้ การปลูกต้นไม้ให้เด็กได้ร่วมในโรงเรียน ห้องส้วมสะอาด ขณะที่ผลกระทบทางวัฒนธรรมคือ วัฒนธรรมจากนอกประเทศที่จะเข้ามาทำลายวัฒนธรรมไทย จึงต้องรักษาวัฒนธรรมของเราให้เข้มแข็ง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า 6-7) และจากการศึกษาคู่มือการจัดการเรียนรู้ เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อให้เกิด

ความรู้ความเข้าใจ ตอบข้อสงสัยหรือแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ โดยมีรูปแบบกะทัดรัด เหมาะแก่การพกพา สวยงาม มีภาพประกอบ อ่านเข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (เครือวัลย์ เผ่าผึ้ง , 2548, หน้า 26) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล จึงควรมีเอกสารสื่อการเรียนการสอนที่เป็นระบบ เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียน

เนื่องจากภาษาไทย และการดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีความสำคัญดังที่กล่าวมา และนักศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ยังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ ขาดความรับผิดชอบ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต่ำ ดังนั้นผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเน้นกระบวนการเรียนการสอนด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ การดำเนินชีวิตโดยยึดหลักตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เพื่อให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ และนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและอยู่กับโลกได้อย่างมีความสุขโดยไม่เบียดเบียนกัน (วิภา วงศ์อำมาตย์, 2556, หน้า 4)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสร้างคู่มือการเรียนรู้ วิชาภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบโมเดลซิปปา (CIPPA Model) ร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ดีขึ้น เนื่องจากการแบบโมเดลซิปปา (CIPPA Model) เป็นวิธีการเรียนรู้ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ที่มีความหมาย ประกอบกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคุณธรรม ที่จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ที่ถูกต้อง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มมากขึ้นและเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและสังคม ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นข้อสังเกตพื้นฐานสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหลักสูตรและเทคนิคการสอนของครูจะนำไปปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งผลต่อ การคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผลหรือไม่ อย่างไร
2. การคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
3. ความรับผิดชอบของนักศึกษาที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่ อย่างไร
5. นักศึกษามีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) เมื่อเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ส่งผลต่อ การคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล

2. เพื่อเปรียบเทียบการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษาที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้อาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบ ของนักศึกษาที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้อาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้อาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน

5. เพื่อเปรียบเทียบ การคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) เมื่อเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้อาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. คู่มือการเรียนรู้อาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของวิชาภาษาไทย มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล ที่ระดับ .50 ขึ้นไป

2. การคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษาที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้อาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. ความรับผิดชอบ ของนักศึกษาที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้อาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้อาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

5. การคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของ นักศึกษาที่มีความสามารถทางการเรียนต่างกัน (สูง ปานกลาง และต่ำ) เมื่อเรียนด้วยคู่มือ การเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ได้คู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล
2. ได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาที่เรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
3. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยและการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัด การเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาที่สนใจเกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556 ของศูนย์การศึกษานอกกระบวน และการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ ทั้งหมด 661 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2556 ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 1 ศูนย์ คือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลซาง นักศึกษา รวม 35 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้การวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.2 ความสามารถทางการเรียน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

2.1.2.1 กลุ่มสูง

2.1.2.2 กลุ่มปานกลาง

2.1.2.3 กลุ่มต่ำ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 การคิดวิเคราะห์

2.2.2 ความรับผิดชอบ

2.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาในคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เนื้อหาในวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รหัส พท 21001 เรื่อง การอ่านและการเขียน โดยสอดแทรกเนื้อหาจากบทความ วารสาร ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 10 เรื่อง โดยคัดเลือกจากการใช้ภาษาของเนื้อหาให้มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ดังนี้

3.1 การอ่านออกเสียง	จำนวน 4 ชั่วโมง
3.2 การอ่านในใจ	จำนวน 4 ชั่วโมง
3.3 การอ่านจับใจความสำคัญ	จำนวน 4 ชั่วโมง
3.4 มารยาทในการอ่าน และนิสัยรักการอ่าน	จำนวน 4 ชั่วโมง
3.5 หลักการเขียน	จำนวน 4 ชั่วโมง
3.6 การใช้ภาษาในการเขียน	จำนวน 4 ชั่วโมง
3.7 หลักการเขียนแผนภาพความคิด	จำนวน 4 ชั่วโมง
3.8 การเขียนเรียงความและย่อความ	จำนวน 4 ชั่วโมง
3.9 การเขียนเพื่อการสื่อสาร	จำนวน 4 ชั่วโมง

3.10 การสร้างนิสัยรักการเขียน

จำนวน 4 ชั่วโมง

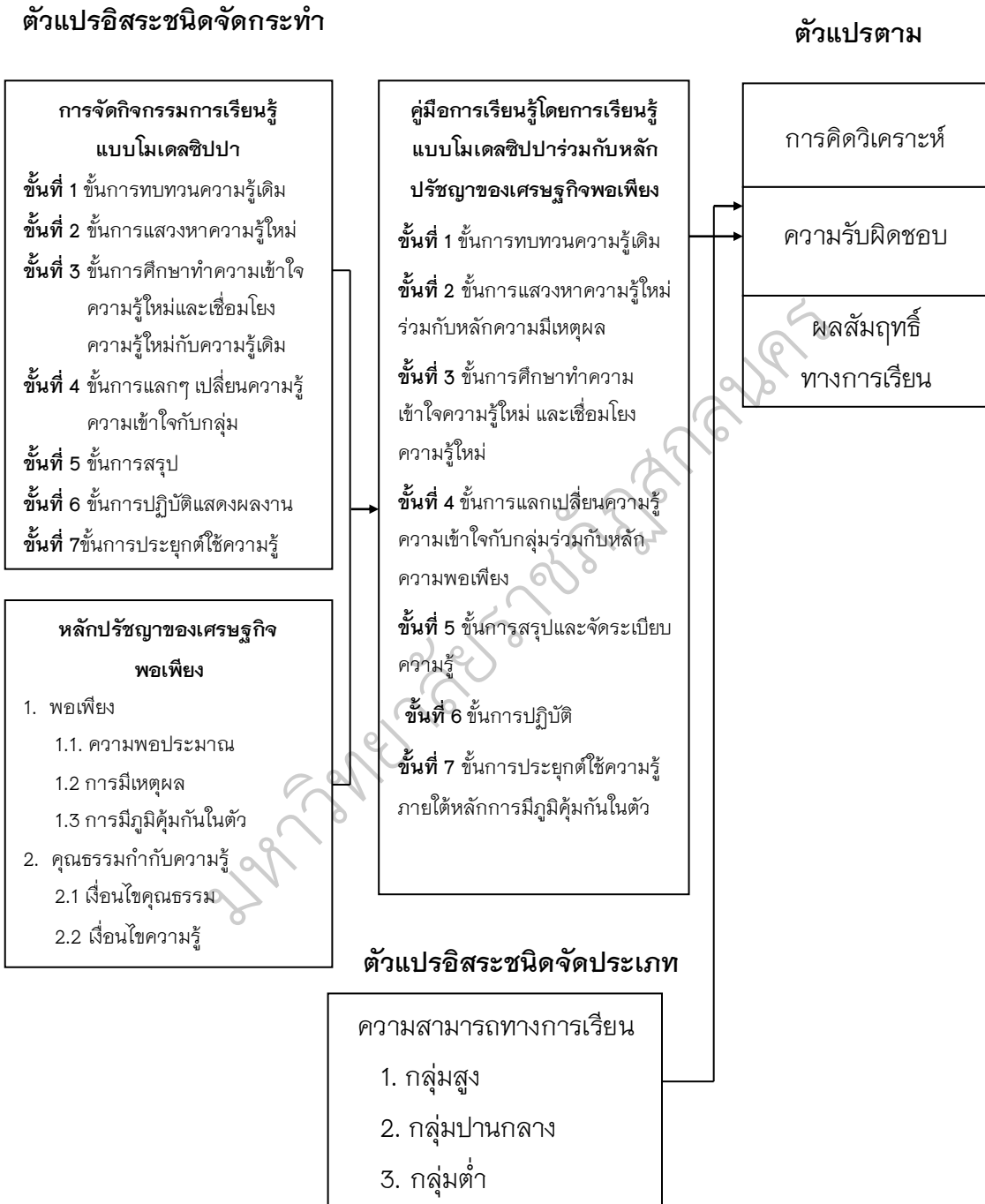
4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ใช้เวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ สัปดาห์ ละ 4 ชั่วโมง โดยทดลองสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวม 10 สัปดาห์ ไม่รวม เวลาทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา ตามแนวคิดของ ทิศนา แคมมณี (2553, หน้า 282-284) ประกอบด้วย 7 ชั้น คือ 1) ชั้นการทบทวนความรู้เดิม 2) ชั้นการแสวงหาความรู้ใหม่ 3) ชั้นการศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) ชั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) ชั้นการสรุปและจัดระเบียบความรู้ 6) ชั้นการแสดงผลงาน และ 7) ชั้นการประยุกต์ใช้ความรู้ร่วมกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ได้แก่ 1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น 2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำ อย่างรอบคอบ และ 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต สำหรับเงื่อนไขการตัดสินใจในการทำกิจกรรมให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ 1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านและรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและข้อควรระวังในขั้นปฏิบัติ และ 2) เงื่อนไขความมีคุณธรรมที่จะต้องสร้างความตระหนักในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต (ปรียานุช พิบูลย์สรารุช, 2549, หน้า 81) เป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. **คู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทย** หมายถึง เอกสารการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย ที่ประกอบด้วย คำชี้แจง สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนการสอน วิธีการวัดประเมินผล ที่เป็นแนวทางให้ครูผู้สอน สามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์

2. **การเรียนรู้แบบโมเดลชิปปา** หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนฝึกศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม กระบวนการทำงานรวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นทบทวนความรู้เดิม 2) ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ 3) ขั้นศึกษาทำความเข้าใจ ข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยง ความรู้ใหม่กับความรู้เดิม 4) ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจกับกลุ่ม 5) การสรุปและจัด ระเบียบความรู้ 6) ขั้นการปฏิบัติ และ/หรือขั้นแสดงผลงาน และ 7) ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้

3. **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ

4. **คู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลชิปปาร่วมกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง เอกสารการจัดการเรียนการสอนที่ให้แนว ทางการสอนแก่ผู้สอนอย่างชัดเจนทั้งด้านจุดประสงค์การสอน เนื้อหาการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนและการวัดผล ประเมินผล โดยมีขั้นตอนการสอนทั้งหมด 7 ขั้น ในแต่ละขั้นบูรณาการกับหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นทบทวนความรู้เดิม หมายถึง การดึงความรู้เดิมของนักศึกษาในเรื่องที่ จะเรียน สร้างความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน

ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหาความรู้ใหม่ร่วมกับหลักความมีเหตุผล หมายถึง

การแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ที่นักศึกษายังไม่มีจากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งความรู้ต่างๆ ที่ครูจัดเตรียมให้หรืออาจแนะนำแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาไปแสวงหาก็คได้ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือหลักความมีเหตุผล ให้นักศึกษามีการคิดวิเคราะห์ถึงประเด็นที่มาขององค์ความรู้

ขั้นที่ 3 ขั้นศึกษาทำความเข้าใจ ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม หมายถึง ผู้เรียนศึกษาและทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ที่หามาได้ นักศึกษาจะต้องสร้างความหมายของข้อมูล/ประสบการณ์ใหม่ๆ โดยใช้กระบวนการคิดและกระบวนการกลุ่มในการอภิปรายและสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลนั้น ๆ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงกับความรู้เดิม

ขั้นที่ 4 ขั้นแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มร่วมกับหลักความพอเพียง หมายถึง ขั้นที่นักศึกษาใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจของตน รวมทั้งขยายความรู้ ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อมๆ กัน โดยใช้หลักความพอเพียงคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกัน เพื่อเป็นกรอบในการอภิปรายในกลุ่มในการตรวจสอบองค์ความรู้ และการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้

ขั้นที่ 5 การสรุปและจัดระเบียบความรู้ หมายถึง ขั้นของการสรุปความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิมและความรู้ใหม่และจัดสิ่งที่เรียนให้เป็นระบบระเบียบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ง่าย

ขั้นที่ 6 ขั้นการปฏิบัติ หมายถึง ขั้นที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงผลงานการสร้างความรู้ของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการช่วยให้นักศึกษาได้ต่อย้ำหรือตรวจสอบความเข้าใจของตนและช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์

ขั้นที่ 7 ขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ ภายใต้หลักการมีภูมิคุ้มกันในตัว หมายถึง ขั้นของการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการนำความรู้ความเข้าใจของตนไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายโดยเน้นความตระหนักถึงหลักการให้นักศึกษามีภูมิคุ้มกันในตัว เพื่อเพิ่มความชำนาญ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา และความจำในเรื่องนั้นๆ

5. การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนก องค์ประกอบในเนื้อหาวิชาภาษาไทย ตัวเลือก ตามเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียน โดยใช้เหตุผลอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ในด้านความสำคัญ ด้านหลักการ และด้านความสัมพันธ์

โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสร้างเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

6. ความรับผิดชอบ หมายถึง สภาพที่รู้จักภาระหน้าที่ และทำงานตามภาระหน้าที่ ให้บังเกิดผลลัพท์มากที่สุด และเงื่อนไขที่ต้องมี คือ การรู้ (เรียนรู้และ/หรือรับรู้) ว่าภารกิจที่ต้องกระทำในหน้าที่นั้นๆ มีอะไรบ้าง ของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งวัดได้โดยแบบวัดความรับผิดชอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นข้อสอบแบบปรนัยเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

7. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถและทักษะที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน วัดได้จากการตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบทดสอบ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ตามเนื้อหาและตัวชี้วัด สาระการฟัง การดู การ พูดและการอ่านเชิงวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 ข้อ โดยวัดทักษะกระบวนการเรียนรู้ วิชาภาษาไทยที่ใช้คู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

8. ดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าแสดงความก้าวหน้าของการคิดวิเคราะห์ ความรับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา หลังเรียนด้วยคู่มือการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยการเรียนรู้แบบโมเดลซิปปาร่วมกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนได้พัฒนาหรือมีความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างเชื่อถือได้อย่างน้อยร้อยละ 50 ขึ้นไป

9. นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง นักศึกษาที่กำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 1/2556 ของศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ

10. ความสามารถทางการเรียน หมายถึง ระดับผลการเรียนเฉลี่ยของนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจัดกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่มเก่ง ปานกลาง และกลุ่มต่ำ โดยใช้เทคนิคร้อยละ 33 หรือ 1/3 ของนักศึกษาทั้งหมด